

Ontwikkelingsvisie LOG's Twenterand

Definitief

Gemeente Twenterand

Grontmij Nederland B.V.
Zwolle, 28 maart 2011

Verantwoording

Titel : Ontwikkelingsvisie LOG's Twenterand
Subtitel :
Projectnummer : 284328
Referentienummer : 11/99058308
Revisie : 2
Datum : 28 maart 2011

Auteur(s) : A. van Straten, P. van den Hengel

E-mail adres : bert.vanstraten@grontmij.nl

Gecontroleerd door : A. van Straten

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : R. Vink

Paraaf goedgekeurd : i.o.

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Noordzeelaan 50
8017 JW Zwolle
Postbus 1364
8001 BJ Zwolle
T +31 38 499 16 00
F +31 38 422 76 97
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding en uitgangspunten	4
1.1	Algemeen	4
1.2	Uitgangspunten van de visie	4
1.2.1	Raadsbesluit	4
1.2.2	De analyse ruimte	4
1.2.2.1	Conclusies vraag naar ruimte	4
1.2.3	Plan- milieueffectrapportage	6
1.2.4	Maatschappelijk debat	8
1.2.5	Reconstructie en maatschappelijke aanvaarding	9
1.2.6	Relevante onderwerpen voor de visie	10
2	Visie	19
2.1	Inleiding	19
2.2	Visierichtlijnen	19
3	Uitvoeringsprogramma	21
3.1	Inleiding	21
3.2	Gemeentelijke organisatie	21
3.2.1	Procesbegeleiding, voortgangsrapportage en evaluatie	21
3.2.2	Grondbeleid	21
3.3	Procedures	21
3.3.1	Bestemmingsplan Buitengebied	21
3.3.2	Milieu Effect Rapportage (MER)	22
3.3.3	Noodzakelijke vergunningen	23
3.4	Projecten	23
3.4.1	Landschap	23
3.4.2	Doorvertaling naar andere (in ontwikkeling zijnde) gemeentelijke beleidsstukken	24
3.4.3	Communicatie	24
	Referenties	25
Bijlage 1	Verslag van klankbordgroep	

1 Inleiding en uitgangspunten

1.1 Algemeen

In dit rapport wordt de visie op de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) in Twenterand beschreven. Onderleggers voor deze visie zijn:

- het raadsbesluit van 30 juni 2009 over de gewenste ontwikkelingsrichting LOG's;
- de analyse ruimte (zie separaat rapport);
- de plan-milieueffectrapportage;
- het maatschappelijk debat inzake intensieve veehouderij.

Hieronder zijn de hierboven genoemde punten toegelicht.

1.2 Uitgangspunten van de visie

1.2.1 Raadsbesluit

Op 30 juni 2009 heeft de gemeenteraad van Twenterand een besluit genomen over de gewenste visie op de ontwikkelingsmogelijkheden van de landouwontwikkelingsgebieden in de gemeente. Het besluit houdt in dat de volgende ontwikkelingsrichtingen moeten worden uitgewerkt.

- Geen nieuwvestiging in de landbouwontwikkelingsgebieden.
- Uitbreidingsmogelijkheden volgens het regime in het verweingsgebied.
- Inschakelen van expertise om deze ontwikkelrichtingen te onderzoeken.

Dit besluit is genomen als uitkomst van een maatschappelijk debat in de gemeente over de ontwikkelingen in de landbouw en de gevolgen daarvan voor de gemeente op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, gezondheid en draagvlak voor het reconstructiebeleid.

1.2.2 De analyse ruimte

Om de aanwezige ruimte in de LOG's te bepalen is er allereerst een Notitie Analyse ruimte opgesteld. In de Notitie Analyse Ruimte is gekeken naar het aanbod/de beschikbaarheid van ruimte vanuit de huidige (milieu) situatie en de verschillende beleidsdoelen die voor de LOG's en de nabije omgeving gelden. Daarnaast is ook de vraag vanuit (intensieve) veehouderij bekeken. Onderstaand zijn kort de conclusies weergegeven.

1.2.2.1 Conclusies vraag naar ruimte

- Het aantal varkens- en pluimveebedrijven neemt sterk af.
- Er vindt een schaalvergroting plaats naar 5.000 – 20.000 vleesvarkens per bedrijf in de periode tot 2015 á 2020. Bij nieuwvestiging of uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven in de landbouwontwikkelingsgebieden kan dan ook worden uitgegaan van deze aantallen.
- In Twenterand komt in de komende jaren door beëindiging van agrarische bedrijven in de log gebieden naar verwachting wel grond vrij, die echter hard nodig is voor de bedrijfsontwikkeling van de overblijvende bestaande bedrijven. Het vrijkomen van bedrijfslocaties (bouwblokken) is naar verwachting nihil of erg beperkt.
- In het reconstructieplan Salland-Twente zijn 26 landbouwontwikkelingsgebieden aangewezen. Uit een globale inventarisatie begin 2008 bleek dat destijds ongeveer vijftig aanvragen voor vestiging van intensieve veehouderijbedrijven in de LOG's in Salland-Twente zijn ingediend. Van deze aangemelde bedrijven zoekt nu nog maar een beperkt aantal een plek. De meeste bedrijven hebben een plek.

Gezien het salderingsbeleid van de provincie in het omgevingsplan is de verwachting dat er de komende tijd niet veel vraag zal zijn naar nieuwe bouwblokken.

- De ontwikkeling van intensieve veehouderij vindt als gevolg van het reconstructieplan Overijssel alleen nog plaats in de landbouwontwikkelingsgebieden en op sterlocaties in de verwevingsgebieden.
- Op de locaties waar de ontwikkeling van intensieve veehouderij plaatsvindt, dient in verband met het tegengaan van verspreiding van dierziekten voldoende afstand tussen de bouwblokken te worden aangenomen. Om de verspreiding van dierziekten tegen te gaan wordt een afstand tussen de bouwblokken van minimaal honderd meter geadviseerd door de NVV (Nederlandse vereniging van varkenshouderijen). In adviezen vanuit de gezamenlijke GGD-en wordt een afstand van 1 tot 3 km geadviseerd. Het ministerie van VROM is (vanaf januari 2010) bezig met een onderzoek naar de effecten van fijnstof en zoönosen op de gezondheid van mens en dier. De resultaten daarvan worden in 2011 verwacht. De provincie Overijssel adviseert een afstand van 500 meter aan te houden tussen intensieve bedrijven en woonkernen en aaneengesloten lintbebouwing¹ (de motie Evering c.s., 25 juni 2008).
- Op basis van de wet geurhinder en veehouderij dient een afstand van 25 meter tussen het bedrijfsgebouw en de naastgelegen bedrijfswoning te worden aangehouden en een afstand van 50 meter tussen het emissiepunt en de naastgelegen bedrijfswoning (van naastgelegen bedrijf) te worden aangehouden.
- Er dient ruimte te zijn voor innovatie, zowel op het gebied van milieu (mestverwerking), markt(keten) als ruimtelijke kwaliteit.
- De bedrijfswoning, mestopslag en silo's staan op het agrarisch bouwblok.

Conclusie aanbod van ruimte

- De aanwezige milieugebruiksruimte wordt vooral bepaald door de mogelijkheden van de Wet Geurhinder en Veehouderij en de Natuurbeschermingswet voor wat betreft de ammoniakdepositie op Natura2000-gebieden.
- Om de effecten van ammoniakdepositie op de Natura2000-gebieden goed in beeld te brengen is voor uitbreiding of hervestiging² van bedrijven vooralsnog een Passende Beoordeling op bedrijfsniveau noodzakelijk (toets op mogelijk significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied).
- Overschrijding van de wettelijke normen voor fijnstof kan alleen in concrete gevallen goed worden berekend op basis van gegevens over het aantal dieren, het stalsysteem, de grootte van het bouwblok en de lokale uitgangssituatie. Maar op basis van indicatieve berekeningen komt wel een beeld voor de orde van grootte van bedrijven naar voren. Als geen rekening wordt gehouden met de achtergrondbelasting en verkeer is dit voor een bedrijf van 1,5 ha met vleesvarkens (RAVcode RAV-code D 3.2.8.1) circa 39.000 dieren en voor een vleeskui-kensbedrijf (RAV-code E 5.7) circa 165.000 dieren. In situaties met de aanwezige achtergrondbelasting, afwijkende dieraantallen, kleinere bouwblokken kan wellicht niet voldaan worden aan het aantal maal dat de 24-uursgemiddelde concentratie van 50 µg/m³ mag worden overschreden. In die gevallen moeten reducerende maatregelen worden genomen.

Resultaten fictieve veehouderij exclusief de huidige bedrijven en verkeer

Uit de berekeningen blijkt dat de emissie fijnstof van een 1,5 ha bedrijf maximaal 1482,192 kg/jaar mag zijn. Vertaald naar vleesvarkens (RAV-code D 3.2.8.1) is dit 39.005 dieren. Vertaald naar vleeskui-kens (RAV-code E 5.7) is dit 164.688 dieren.

¹ De terminologie lintbebouwing is in de planologie veel gebruikt. Vrijstaande woningen en gegroepeerde woningen die niet in een lijnvormig verband staan vallen er buiten. Door het gebruik van de toevoeging 'aaneengesloten' is bovendien duidelijk dat het lint als eenheid duidelijk herkenbaar moet zijn en begrensd kan worden en ook dat de ruimte tussen de woningen beperkt moet zijn. Een enkele onderbreking in het lint kan mogelijk zijn maar een los verband van bijvoorbeeld langs een weg staande vrijstaande woningen is geen lint. Er wordt zo aangesloten op het begrip 'bebouwde kom' in de zin van de Wro. Dat wordt in de jurisprudentie als 'aaneengesloten bebouwing' gedefinieerd.

² Onder hervestiging van een agrarisch bedrijf wordt verstaan het (her-)vestigen van een bedrijf op een bestaand, vrijkomend agrarisch bouwblok.

Uit de berekeningen blijkt dat de emissie fijnstof van een 2 ha bedrijf maximaal 1797,552 kg/jaar mag zijn. Vertaald naar vleesvarkens (RAV-code D 3.2.8.1) is dit 47.304 dieren. Vertaald naar vleeskuikens (RAV-code E 5.7) is dit 199.728 dieren.

- Bij de voorgenomen realisatie van de veehouderijen dient in alle gevallen bij de vergunning-aanvraag ingevolge de Wet milieubeheer een gedetailleerd luchtkwaliteitonderzoek te worden uitgevoerd.
- De geluidbelasting, geproduceerd door het aantal vrachtwagens dat een huis passeert naar aanleiding van de (her)vestiging van één bedrijf, is acceptabel ook als er woningen langs de weg staan. Bij een clustering van vier bedrijven dient de woning dan wel minimaal 6 meter van de weg te liggen. Voor het geluid van ventilatoren geldt dat ook naar verwachting deze geen relevante bijdrage zullen leveren ter plaatse van woningen van derden. Als de afstand tussen een bedrijf en woning van derden minder dan 100 meter bedraagt, zal meer gedetailleerd akoestisch onderzoek nodig zijn om te beoordelen of voldaan kan worden aan de grenswaarden.
- Wanneer een groot bedrijf zich daadwerkelijk in één van de landbouwontwikkelingsgebieden wil vestigen, moeten op basis van de IPPC-Richtlijn de Best Beschikbare Technieken (BBT) worden toegepast en een omgevingstoets worden uitgevoerd.
- Er is een herwaardering van de bestaande ruimtelijke kwaliteit van het landbouwontwikkelingsgebied. Dit betekent dat de structuur van de open centrale ruimtes in deze gebieden in relatie tot de structuur van de ontginningsassen en –linten met de afwisseling van gebouwen en doorkijkjes extra gewaardeerd wordt. Dit betekent voor de inrichting van het gebied dat de open ruimtes behouden moet blijven en de lintbebouwing niet verdicht moet worden. Het is daardoor noodzakelijk het beleidskader voor de ruimtelijke kwaliteit van het landbouwontwikkelingsgebied in de gemeente Twenterand te actualiseren.

1.2.3 Plan- milieueffectrapportage

In het PlanMER zijn het beleid en de verschillende aspecten geanalyseerd. Alternatieven zijn opgesteld die ontwikkelmogelijkheden van de intensieve veehouderij mogelijk maken. De volgende punten zijn naar voren gekomen: (oranje= mogelijk knelpunt en rood= knelpunt)

LOG Fortwijk

Activiteit	Geur	Natuur; Stikstofdepositie *)	Natuur: fourageer- gebied Toendra- rietgans**)	Ruimtelijke kwali- teit, landschap en cultuurhistorie	Gezondheid en intensieve veehou- derij
Uitbreiding agrari- sche bouwblokken	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten
Omschakeling	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten
Nieuwvestiging	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting in het foura- geergebied	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten

*) Na inwerking treden van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt dit waarschijnlijk oranje.

**) Externe werking, concept beheerplan N2000-Engbertsjkvenen.

LOG Daarlerveen

Activiteit	Geur	Natuur; Stikstofdepositie*)	Natuur: fourageer- gebied Toendra- rietgans**)	Ruimtelijke kwali- teit, landschap en cultuurhistorie	Gezondheid en intensieve veehou- derij
Uitbreiding agrari- sche bouwblokken	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelig object	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting	Landschappelijke inpassing	Afstand tussen geurgevoelige object en bedrijf groot hou- den
Omschakeling	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten
Nieuwvestiging		Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting in het foura- geergebied	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten

*) Na inwerking treden van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt dit waarschijnlijk oranje.

**) Externe werking, concept beheerplan N2000-Engbertsijkvenen.

LOG Weitemanslanden

Activiteit	Geur	Natuur; Stikstofdepositie*)	Natuur: Ganzenvo- gelgebied	Ruimtelijke kwali- teit, landschap en cultuurhistorie	Gezondheid en intensieve veehou- derij
Uitbreiding agrari- sche bouwblokken	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten
Omschakeling	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten
Nieuwvestiging	Voorgrondbelasting (directe geurhinder) voor woongevoelige objecten in de linten	Resulteert in extra emissie, dus over- schrijding van kriti- sche stikstof deposi- tie uit het gehele plangebied	Grootschalige uit- breidingen geven verstoring en vernie- ting in het gan- zenvogelgebied	Open ruimtes be- houden, versterken lintbebouwing en doorzichten	Afstand tussen be- drijven onderling en geurgevoelige objec- ten en bedrijven zijn klein in de linten

*) Na inwerking treden van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt dit waarschijnlijk oranje.

1.2.4 Maatschappelijk debat

Discussie met betrokkenen

De gemeente heeft de afgelopen jaren vele discussies gevoerd in de gemeenteraad en met inwoners. Hierin komt naar voren dat op dit moment de meeste bewoners, maar ook agrariërs, zowel binnen als buiten de LOG's een voorkeur hebben voor alleen hervestiging van intensieve veehouderijbedrijven in de LOG's en voor bedrijven met het karakter van gezinsbedrijven. Nieuwvestiging wordt sterk afgewezen.

De motivatie is gelegen in het behoud van de ontwikkelingsmogelijkheden van de bestaande agrarische bedrijven in en buiten de LOG's. Daarbij komen de zorgen over verdere aantasting van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied en de zorgen in verband met gezondheidsaspecten gerelateerd aan intensieve veehouderij.

Volgens de klankbordgroep is het voor iedereen duidelijk dat veehouderijen moeten kunnen uitbreiden zodat de agrarische bedrijven economisch rendabel blijven. De grootste zorg is wel de omvang van deze uitbreiding. Groot en kolossaal moet vermeden worden volgens de betrokkenen (Zie bijlage 1 voor het verslag van de klankbordgroep van 7 juli 2010). Ook gezondheid is een punt van grote aandacht.

Gebiedsmakelaar

Uit de gevoerde gesprekken door de gebiedsmakelaar met de agrariërs in de landbouwwontwikkelingsgebieden blijkt dat de aanwezige bedrijven nog vitaal zijn en de bedrijfshoofden in een leeftijdsfase dat nog naar de toekomst toe ontwikkeld wordt. Daardoor komen er in het landbouwwontwikkelingsgebied in de toekomst slechts uiterst beperkt landbouwgrond en hervestigingslocaties vrij.

Salderingsprincipe

Door de introductie van het salderingsprincipe in het reconstructiebeleid zijn er via uitbreiding en hervestiging in de gemeente (dus inclusief het verwevingsgebied) voldoende mogelijkheden voor ontwikkeling van de veehouderijsector. Deze mogelijkheden moeten wel via een set toetsings-/vestigingscriteria zodanig begrensd worden dat daarbij voldaan wordt aan de wensen van gemeenteraad en inwoners (gericht op ruimtelijke kwaliteit, milieu en gezondheid).

Ontwikkeling van veehouderij

De verwachting is dat er, gezien de landelijke ontwikkelingen (aanscherping milieueisen, schaalvergroting), in de landbouwsector op termijn een aanzienlijk deel van de agrarische bedrijven stopt. Hierdoor komt ruimte vrij om via hervestiging de ontwikkeling van de overblijvende bedrijven te faciliteren.

Daarnaast is van belang dat er in het maatschappelijk debat over de gewenste dan wel noodzakelijk ontwikkelingsrichtingen van de (intensieve) veehouderij een spanning is tussen de daarbij te beschouwen economische, ruimtelijke en sociaal maatschappelijke aspecten. Er is een grote maatschappelijke weerstand tegen ontwikkeling van (intensieve) veehouderij die uitstijgt boven het traditionele gezinsbedrijf. Maar ook het traditionele gezinsbedrijf moet zich ontwikkelen om in de vrije markt een reëel gezinsinkomen te blijven verdienen. Daarbij komen aspecten als verbreding van de bedrijfsvoering naast kostenbesparing door uitbreiding en intensivering aan de orde als mogelijke ontwikkelingsrichtingen.

De gemeente hanteert als uitgangspunt dat de eventuele hervestiging van intensieve veehouderijbedrijven in de LOG's vooral via marktwerking plaatsvindt. De gemeente vindt dat een actief grondbeleid in deze een te groot en onverantwoord financieel risico vormt. De oplossing van knelpunten zal als gevolg hiervan logischerwijze volgend zijn op het vrij komen van potentiële hervestigingslocaties.

1.2.5 Reconstructie en maatschappelijke aanvaarding

Er is een verantwoordelijkheid voor het slagen van het uitplaatsingsbeleid uit de extensivering-gebieden en in het kader van andere ruimtelijke ontwikkelingen, in de eerste plaats van Twenterand zelf, maar ook van de elders in het reconstructiegebied Salland-Twente.

Sinds het in werking treden van de Reconstructiewet en het Reconstructieplan Salland-Twente zijn er echter belangrijke maatschappelijke en procesmatige veranderingen opgetreden. Sinds het opstellen van de Reconstructiewet en het Reconstructieplan Salland-Twente zijn er ontwikkelingen in de intensieve veehouderij opgetreden die tot aanzienlijke schaalessprongen aanleiding geven. Was het perspectief bij in werking treden van het Reconstructieplan nog dat het vooral ging om gezinsbedrijven met een omvang tot maximaal 5.000 a 10.000 vleesvarkeneenheden, inmiddels is duidelijk dat de schaalvergroting en intensivering zich versneld doorzet waarbij intensieve bedrijven van 20.000 vleesvarkeneenheden mogelijk kunnen zijn.

Gezien de door de markt aangestuurde noodzaak tot kostprijsverlaging en aanscherping van de eisen op het gebied van welzijn en milieu lijkt deze trend van uitbreiding nog niet gestopt.

De maatschappelijke aanvaarding van deze doorgaande groei van de (intensieve) veehouderij is aan het afnemen. De grenzen van de snelle groei van industriële productie met landbouwdieren lijken bereikt en heroverweging van de ontwikkelingen vindt op verschillende niveaus plaats. Daarbij vind de afweging steeds minder op een beperkt aantal aspecten plaats en wordt deze ook integraler van aard. Naast de economische aspecten komen steeds pregnanter en in onderlinge samenhang ook de aspecten dierwelzijn, gezondheid van dier en mens en ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving aan de orde.

Procedureel zijn extra mogelijkheden voor agrarische bedrijfsontwikkeling mogelijk geworden door het opnemen van het salderingsprincipe in de Omgevingsvisie en de daaraan gekoppelde herziening van het Reconstructieplan Salland-Twente. In die herziening is ook extra nadruk gelegd op de koppeling tussen ontwikkelingen in de intensieve veehouderij en het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijke gebied (zoals in de Omgevingsvisie vastgelegd)³. De noodzaak voor het beschikbaar stellen van nieuwe vestigingslocaties is, in combinatie met de autonome doorgaande afname van het aantal agrarische bedrijven, voor een belangrijk deel weggevallen.

Daarnaast faciliteert het Reconstructieplan zowel de sanering van intensieve veehouderijbedrijven in/nabij gevoelige gebieden als de ontwikkeling/groei van agrarische bedrijven. Dit kan op verschillende manieren uitgevoerd worden. Een verplaatsingsregeling zorgt voor verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden naar landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden (ook wel afwaartse beweging genoemd). Verder worden in het landbouwontwikkelingsgebied ruimere planologische mogelijkheden geboden voor vestiging van grotere bedrijven.

1.2.6 Relevante onderwerpen voor de visie

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat een gering aantal factoren bepalend is voor de beperking van ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouwontwikkelingsgebieden voor de (intensieve) veehouderij.

Beperkend/sturend voor de uiteindelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn:

- geur;
- natuur/stikstofdepositie;
- landschap en ruimtelijke kwaliteit;
- gezondheid en intensieve veehouderij;
- de onderlinge afstemming van mogelijkheden in de LOG's en in de verwevingsgebieden;
- maatschappelijke weerstand tegen grootschalige ontwikkelingen van intensieve veehouderij.

Hieronder staat voor de aspecten geur, landschap en ruimtelijke kwaliteit, gezondheid en intensieve veehouderij het bovenstaande gevisualiseerd in de kansen en knelpunten kaarten van de drie LOG's. Voor natuur/stikstofdepositie is op dit moment een gebiedsdekkende beperking aanwezig. De resterende twee aspecten (afstemming tussen LOG en verwevingsgebied en maatschappelijke weerstand) zijn minder/niet geschikt om te visualiseren op kaartbeeld.

Te zien is bijvoorbeeld in Fortwijk dat er voor het aspect geur geen/nauwelijks ontwikkelruimte langs de ontsluitingsassen Hammerdijk en Tonnendijk. Waar deze nog wel enigszins aanwezig is wordt deze belemmerd door gewenste afstanden vanuit aspect gezondheid en door belemmeringen samenhangend met behoud van doorzichten in verband met ruimtelijke kwaliteit.

³ Het verlies aan ecologisch en landschappelijk kapitaal moet in voldoende mate worden gecompenseerd door investeringen ter versterking van ruimtelijke kwaliteit in de omgeving. Hiervoor vormen gebiedskenmerken en de ambities voor het behouden en versterken van deze gebiedskenmerken, zoals opgenomen in de Omgevingsvisie Overijssel (bijlage Catalogus Gebiedskenmerken), de uitgangspunten.

In de centrale open ruimte is er ontwikkelruimte voor geur aanwezig (donker groene kleur), maar deze mogelijkheid kan niet geëffectueerd worden door de belemmering samenhangend met het vrij houden van de open ruimte in verband met behoud van landschappelijke kwaliteit en de gewenste afstanden vanuit het aspect gezondheid.

Figuur 1.1 Overzicht van kansen en knelpunten in LOG Fortwijk

Geur

- veehouderijbedrijven
 - veehouderijbedrijf
 - ▨ agrarisch bouwblok
- voor geurhinder gevoelige objecten
 - voor geurhinder gevoelig object
 - ▨ bebouwde kom

indicatieve ruimte op gridcelniveau (ou)

- 0 - 10000
- 10000 - 25000
- 25000 - 50000
- 50000 - 100000
- 100000 - 250000
- 250000 - 500000
- >500000

▭ landbouwontwikkelingsgebied

Gezondheidsrisico
 vanuit gevoelig object (woonkern of aaneengesloten lintbebouwing) of intensief veehouderijbedrijf > 390 nge

● 500 meter

Ruimtelijke kwaliteit

- ⦿ Behouden grootschalige openheid
- ⦿ Behouden kleinschalige openheid
- ▨ Accentuering oude ontginningsassen
- ▨ Accentuering jonge ontginningsassen
- ➔ Behouden zichtlijnen naar grote open ruimte
- ➔ Behouden zichtlijnen

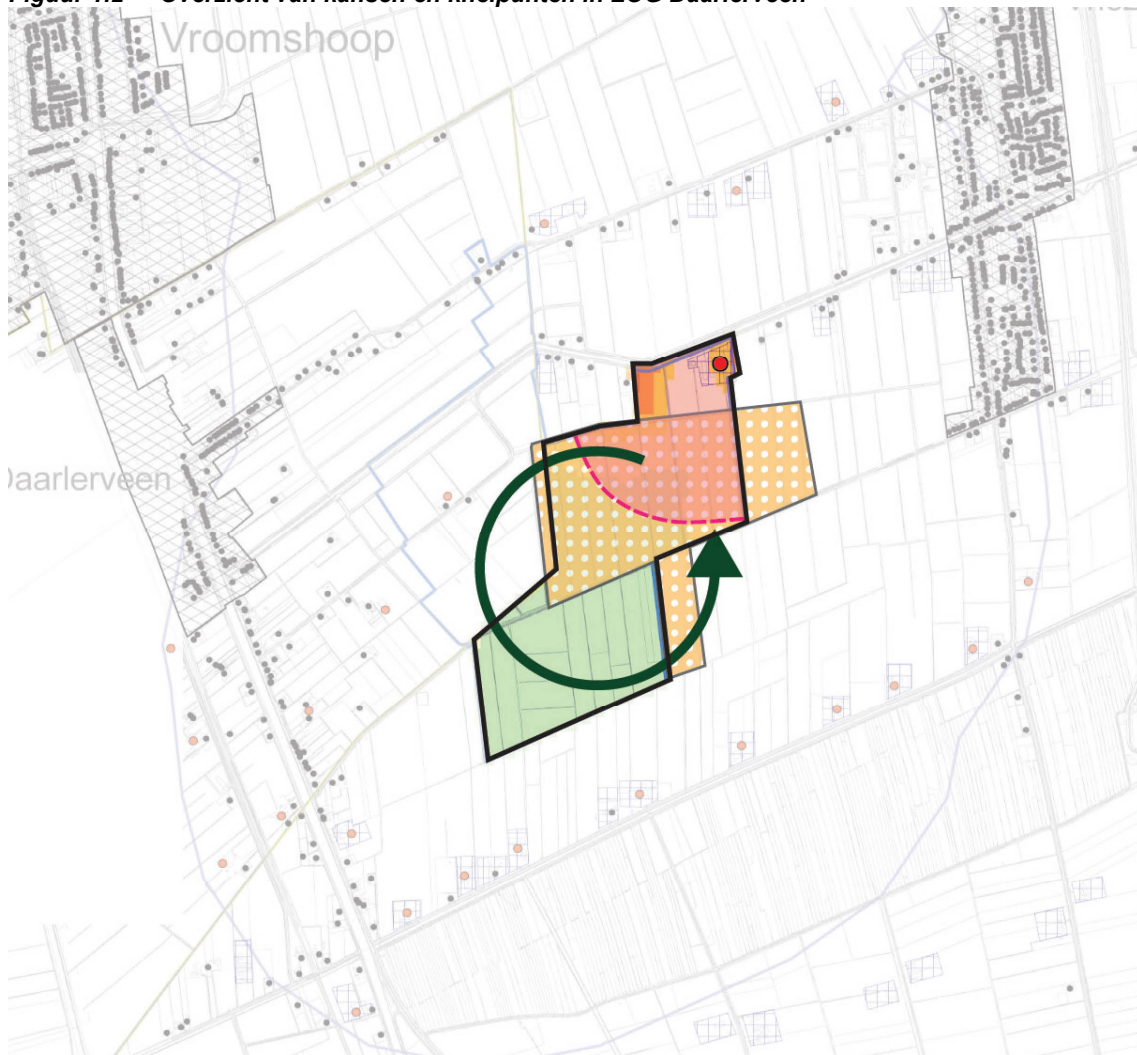
Omgevingsvisie Overijssel

▨ Ganzengebieden

Beheerplan Engbertsdijkvenen
 concept 2010

▨ Foerageergebieden
 toendrarietgans

Figuur 1.2 *Overzicht van kansen en knelpunten in LOG Daarlerveen*

Geur

- veehouderijbedrijven
 - veehouderijbedrijf
 - ▨ agrarisch bouwblok
- voor geurhinder gevoelige objecten
 - voor geurhinder gevoelig object
 - ▨ bebouwde kom

indicatieve ruimte op gridcelniveau (ou)

- 0 - 10000
- 10000 - 25000
- 25000 - 50000
- 50000 - 100000
- 100000 - 250000
- 250000 - 500000
- >500000

▭ landbouwontwikkelingsgebied

Gezondheidsrisico

vanuit gevoelig object (woonkern of aaneengesloten lintbebouwing) of intensief veehouderijbedrijf > 390 nge

- 500 meter

Ruimtelijke kwaliteit

- ⦿ Behouden grootschalige openheid
- ⦿ Behouden kleinschalige openheid
- ▤ Accentuering oude ontginningsassen
- ▤ Accentuering jonge ontginningsassen
- ➔ Behouden zichtlijnen naar grote open ruimte
- ➔ Behouden zichtlijnen

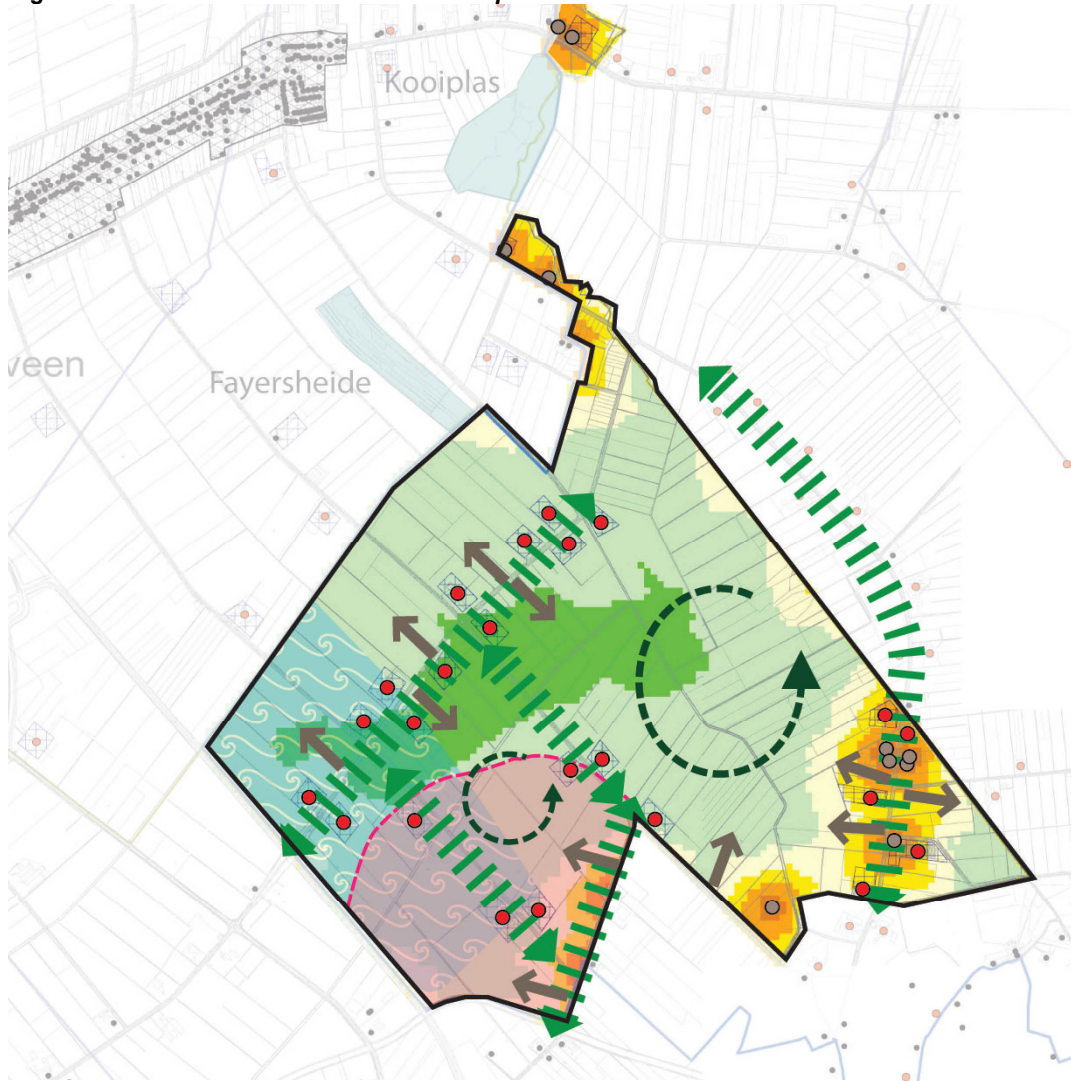
Omgevingsvisie Overijssel

- ▨ Ganzengebieden

Beheerplan Engbertsdijkvenen
concept 2010

- ▨ Foerageergebieden toendrarietgans

Figuur 1.3 Overzicht van kansen en knelpunten in LOG Weitemanslanden

Geur

- veehouderijbedrijven
 - veehouderijbedrijf
 - ▨ agrarisch bouwblok
- voor geurhinder gevoelige objecten
 - voor geurhinder gevoelig object
 - ▨ bebouwde kom

indicatieve ruimte op gridcelniveau (ou)

- 0 - 10000
- 10000 - 25000
- 25000 - 50000
- 50000 - 100000
- 100000 - 250000
- 250000 - 500000
- >500000

▭ landbouwontwikkelingsgebied

Gezondheidsrisico
 vanuit gevoelig object (woonkern of aaneengesloten lintbebouwing) of intensief veehouderijbedrijf > 390 nge

● 500 meter

Ruimtelijke kwaliteit

- Behouden grootschalige openheid
- Behouden kleinschalige openheid
- ▨ Accentuering oude ontginningsassen
- ▨ Accentuering jonge ontginningsassen
- ➔ Behouden zichtlijnen naar grote open ruimte
- ➔ Behouden zichtlijnen

Omgevingsvisie Overijssel

▨ Ganzengebieden

Beheerplan Engbertsdijkvenen
 concept 2010

▨ Foerageergebieden
 toendrarietgans

Geur

Voorgrond- en achtergrondbelasting⁴

Beide type belastingen beperken de ruimte voor het inplaatsen van grote (intensieve) veehouderij bedrijven. De voorgrondbelasting biedt ruimtelijke beperkingen langs de bestaande randen in LOG Fortwijk en LOG Weitemanslanden. Deze beperkingen zijn niet aanwezig in de open ruimte in het midden van deze LOG's en in LOG Daarlerveen. Hier zijn ontwikkeling(en) van agrarische bedrijven groter dan 12.500 vleesvarkenseenheden mogelijk. De achtergrondbelasting is hier geen belemmering.

De typering van het leefklimaat in relatie tot geur is redelijk tot zeer goed. Het inplaatsen of uitbreiden van intensieve veehouderijen betekent een daling van het leefklimaat tot redelijk goed (Arcadis, 2009). Een strenger geurbeleid is niet te motiveren omdat in de open ruimte in de LOG's geen woningen staan dan wel slechts enkele veehouderijen aanwezig zijn. De gemeente wil geen versoepeling van het geurbeleid. Dit kan namelijk leiden tot een toename van het aantal geurgehinderden. Een soepeler geurbeleid (met meer ruimte voor hervestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven) geeft bovendien een ongewenst signaal ten aanzien van de wens tot het treffen van geurbepalende maatregelen op bedrijven.

Natuur/Ammoniakdepositie op Natura 2000 gebieden

Het totaal van achtergrond- en voorgrondbelasting⁵ van ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden in en nabij de gemeente is op dit moment zo hoog dat er bijna geen toename van ammoniak depositie op die gebieden mogelijk is onder het huidige beleid. In de achtergrondbelasting is, naast de bijdrage vanuit de landbouw, ook de bijdrage vanuit het verkeer en de industrie opgenomen. Gezien de hoogte van de belasting is er bijna geen ruimte voor uitbreiding van veehouderij.

Via generiek beleid wordt getracht om de achtergrondbelasting te reduceren en via lokaal beleid wordt geprobeerd om de voorgrondbelasting te verminderen. Deze plannen (Programmatische Aanpak Stikstof PAS en de Crisis- en Herstelwet, Provinciaal beleidskader stikstof inclusief salderen en beheerplannen N2000-gebieden) zijn of worden op dit moment opgesteld. Waarschijnlijk eind 2010 zal hier in totaliteit duidelijkheid over zijn. Door deze plannen zal waarschijnlijk (enige) ruimte in relatie tot ammoniak beschikbaar komen, onder strikte voorwaarden. Hierdoor ontstaat dan voor de landbouw naar verwachting weer enige ontwikkelruimte. Deze ontwikkelruimte zal, bij een voorgenomen uitbreiding of hervestiging, op bedrijfsniveau (individueel bedrijf) moeten worden aangetoond.

In LOG Fortwijk en LOG Daarlerveen liggen percelen die als foerageergebied voor de Toendra-rietgans beschermd zijn in het kader van de externe werking van het N2000-gebied Engbertsdijkvenen⁶. Een deel van het LOG Weitemanslanden is in het provinciale beleid aangewezen als ganzengebied.

Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Op grond van de vigerende beleidsdocumenten Landschapsonwikkelingsplan en Welstandsnota zijn in het bijzonder in de open ruimte van de drie landbouwontwikkelingsgebieden mogelijkheden voor (grootschalige) agrarische ontwikkelingen met grote bedrijfsgebouwen. In Fortwijk en Weitemanslanden wordt in het Landschapsonwikkelingsplan een omvorming naar een agrarische ruimte voorgestaan. Dit sluit aan op de in de Welstandsnota voorgestane ontwikkeling van de open ruimte. In de Welstandsnota wordt echter ook vastgehouden aan het behoud van geleiding in/op de assen (in het bijzonder de knooppunten op de Oostermaatweg) en het doorzicht naar de open ruimte. In Daarlerveen wordt in het landschapsonwikkelingsplan een behoudende koers gevaren en worden geen nieuwe vestigingsmogelijkheden geboden.

⁴ Voorgrondbelasting: de belasting door een individueel bedrijf. Achtergrondbelasting: de belasting door alle andere bronnen samen.

⁵ Zie voetnoot 2.

⁶ Concept Beheerplan Engbertsdijkvenen, oktober 2010.

De aangegeven agrarische ontwikkelingsmogelijkheden in het Landschapsonwikkelingsplan staan op gespannen voet met het in de Welstandsnota beschreven en gewenste behoud van de open ruimte en de doorkijk tussen de bestaande bebouwing naar die open ruimte. Een consistente integrale benadering is op dit moment in de beide beleidsdocumenten nog niet aanwezig.⁷ Van de drie Landbouwontwikkelingsgebieden in Twenterand is er één relatief klein en hebben de andere twee grotere een soortgelijke karakteristiek. Het zijn in feite kleine gebieden met deels een grootschalige opbouw (jonge ontginningen). Door de beperkte omvang heeft het landschap onvoldoende draagkracht voor het creëren van een 'nieuw landschap', dat wordt gekenmerkt door een groot aantal grootschalige intensieve veehouderijen met moderne architectuur.

De gemeente richt zich erop om in de LOG's beperkt ruimte te bieden voor intensieve veehouderij met behoud van de landschappelijke kwaliteiten van het huidige landschap. Dit betekent dat bedrijven moeten passen bij de schaal en de korrelgrootte van het gebied. Deze schaal en korrelgrootte worden bepaald door de volgende zaken.

- De schaal (volumes/massa's/hogtes) en dichtheid van de bebouwing.
- De schaal van het bouwblok.
- De schaal van het landschap (maat van de open ruimtes, dichtheid van beplantingselementen, dichtheid van wegen, kavelgroottes, kavelgrensbeplantingen).
- De contrastwerking tussen gesloten en halfopen randen en ontwikkelingsassen en de openheid daartussen/-achter.
- De geleding van de bestaande bebouwing/knoopplunten langs de ontwikkelingsassen.

Voorstellen voor nieuwe architectuur worden daarbij niet uitgesloten, maar op individueel niveau beoordeeld.

In verband met de schaal van het landschap, de beperkte omvang van de landbouwontwikkelingsgebieden en de herkenbaarheid/behoud van de ontwikkelingsgeschiedenis, dienen op erf-toegangswegen na, geen nieuwe wegen te worden aangelegd in de landbouwontwikkelingsgebieden.

De gemeente vindt dat de bestaande ruimtelijke kwaliteit van de LOG gebieden, in casu het bestaande open karakter, behouden moet blijven. Er zijn, door de opname van het salderingsprincipe in de Omgevingsvisie, ook zonder nieuwvestiging voldoende mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling van de intensieve veehouderij binnen de bestaande ruimtelijke structuur en ruimtelijke kwaliteiten. Dit gemeentelijk standpunt sluit ook aan op de in de Omgevingsvisie opgenomen zorg voor behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit.

Uit voorgaande alinea volgt dat een actualisatie van de paragraaf over de Landbouwontwikkelingsgebieden in het Landschapsonwikkelingsplan noodzakelijk is om ongewenste ingrepen in het landschap te voorkomen.

Dit is in lijn met bestaande uitspraken in de Welstandsnota over contrasten tussen de dichte randen en open ruimte en de doorzichten van de randen naar de open ruimte. Deze benadering sluit ook aan op dezelfde uitspraken over de open ruimte in het verwevingsgebied.

⁷ Welstandsnota:

Welstand gaat, zeker in een landelijke gemeente als Twenterand, om meer dan het bouwwerk. Mensen kijken niet alleen naar het huis, maar ook of de woning past in de straat. Of het bouwwerk aansluit op het bestaande karakter van het gebied en hoe het erf wordt ingericht. Of het huis ruimte laat voor een doorzicht naar de landelijke omgeving. Welstand gaat niet alleen over het gebouw, maar over de bredere 'dagelijkse leefomgeving'. De kern van de criteria in de nota ligt dan ook bij de wijze waarop het bouwwerk in zijn omgeving staat, hoe het gebouw zich verhoudt ten opzichte van de openbare ruimte. Het gaat om de plaatsing en om de hoofdvorm.

De ruimtelijke opbouw van het veenlandschap wordt in belangrijke mate bepaald door enkele grotere geïsoleerd gelegen landschappelijke elementen en bebouwingsconcentraties: de Engbertsdijkvenen, het Veenschap en de streekdorpen Vriezenveen en Westerhaar-Vriezenveensewijk. Enkele lijnvormige elementen delen het landschap verder in. Deze lijnen bestaan vooral uit bebouwingslinten en wegbeplantingen waaraan erfbplantingen zijn gekoppeld.

Bij het veenlandschap staat het behoud van de openheid voorop. (.....) Behoud van openheid betekent geen conservering. Er moet ruimte zijn voor de uitbreiding van bestaande of de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven.

Door deze actualisatie bevatten de beleidsdocumenten dan een op elkaar afgestemde set van ruimtelijk gemotiveerde kaders voor bedrijfsontwikkeling (nieuwvestigingen, hervestigingen, uitbreidingen)

Om het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap nog sterker te borgen is het gewenst om, meer dan in het huidige beleid, specifiekere eisen te stellen aan uitbreidingen. Dit kan worden vastgelegd in een Beeldkwaliteitsplan (BKP). Dit is een schakel tussen het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) en de Welstandsnota (WN). Het LOP gaat over de verschillende landschappen, het BKP richt zich op het schaalniveau van onderscheiden deelgebieden en de WN richt zich meer op de bebouwing in zijn omgeving. Voor een consistent beleid gericht op de ruimtelijke kwaliteit van het landschap is een goed op elkaar afgestemde 'driehoek' LOP/BKP/WN met een consistente integrale benadering onmisbaar. Daarin kan ook aangehaakt worden op de extra nadruk die in de Omgevingsvisie van de provincie wordt gelegd op het behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit op basis van de 'catalogus gebiedsmerken'.

Gezondheid en intensieve veehouderij

Er is een toenemende maatschappelijke onrust over de gevolgen van de (groei van de) intensieve veehouderij op de volksgezondheid. De Provincie heeft een motie aangenomen om 500 meter afstand te bewaren tussen intensieve veehouderijbedrijven en woonbebouwing in woonkernen en in aaneengesloten lintbebouwing (Motie Evering c.s., 2008).

Tot voor kort was een afstand van 100 meter tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en woonbestemmingen gebruikelijk. Op dit moment wordt door de GGD geadviseerd een grotere afstand aan te houden tussen intensieve veehouderij en bebouwing. Er is nog geen duidelijkheid over de daarbij te hanteren afstandsmaten, de adviezen variëren van 500 meter tot 3 kilometer. Gezien de gevolgen voor de volksgezondheid adviseren de GGD's zeer terughoudend om te gaan met kleine afstandsmaten. In 2011 worden de resultaten verwacht van onderzoek door het ministerie van LNV in deze materie.

Ook instanties werkzaam in de gezondheidssector zetten vraagtekens bij de huidige wijze van omgaan met intensieve veehouderijbedrijven. GGD Nederland heeft op een congres begin juni 2010 aangegeven dat intensieve veehouderij risico's met zich mee brengt voor de volksgezondheid, bijvoorbeeld Q-koorts en antibioticaresistente bacteriën. Volksgezondheidsbelangen in relatie tot veeteelt zijn onvoldoende in de wet verankerd. De GGD geeft aan dat ook onder de wettelijke normen voor geluid, fijnstof, geur e.d. aanwijsbare gezondheidseffecten optreden. Om de risico's te beperken zijn strengere regels nodig en de wet moet op sommige punten worden aangescherpt. Bijvoorbeeld door strengere vergunningseisen voor de bouw van 'megastallen' en het vaker melden bij de GGD's van bedreigende ziektes door dierenartsen.

In een recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State⁸ blijkt voorts dat het aspect van de volksgezondheid bij de besluitvorming door de gemeenteraad moet worden betrokken⁹. In de uitspraak wordt gesteld 'dat het op de weg van de raad ligt om te bepalen of de geplande ontwikkeling vanuit een oogpunt van volksgezondheid wel toelaatbaar kan worden geacht. Het achterwege laten van deze toets leidt, gezien de onzekerheden met betrekking tot maatregelen inzake de verspreiding van dierziekten, vanuit zorgvuldige belangenafweging tot schorsing van het betreffende deel van het plan. Hierdoor wordt voorkomen dat onomkeerbaar een nieuwe situatie kan ontstaan die uit een oogpunt van volksgezondheid onwenselijk wordt geoordeeld'.

Belangrijke aanknopingspunten voor gemeente Twenterand zijn dus de aanwezigheid van onzekerheden met betrekking tot risico's voor de volksgezondheid en het voorkomen van onomkeerbare nieuwe situaties. De onzekerheden nemen toe bij grotere omvang van bedrijven.

⁸ 201001014/2/R3 d.d. 28 juni 2010, punt 2.8 t/m 2.11.

⁹ Deze uitspraak richt zich concreet op de situatie met woningbouw binnen 500 meter van een geitenhouderij, maar biedt aanknopingspunten voor toepassing in breder verband richting intensieve veehouderijbedrijven.

In gemeente Twenterand is men van mening dat sprake is van grote intensieve veehouderijbedrijven als deze een omvang van het bouwblok hebben groter dan 1.5 hectare. Dit komt overeen met 390 NGE.

Bekend is dat de gezondheidsrisico's voor zoönosen toenemen bij kleiner worden van de afstand tussen woning en intensieve veehouderij en dat voor de verspreiding van zoönosen een concentratie van grote dieren aantallen een risicoverhogende factor is. Bij uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging gaat het om een toename van de dieren aantallen en de concentratie daarvan. Dit is in het kader van de risicobeheersing voor de verspreiding van zoönosen ongewenst. Met de invoering van een afstandsmaat kunnen in het kader van het voorzichtigheidsbeginsel voor de gezondheid ongewenste en onomkeerbare situaties te voorkomen.

Risicoverlagende factoren zitten naast het vergoten van de afstand vooral in de bedrijfsinrichting, de bedrijfsvoering en de bedrijfshygiëne. In het kader van de afwegingen voor 'een goede ruimtelijke ordening' heeft de gemeente sturingsmogelijkheden op die aspecten die een ruimtelijk aspect betreffen. Daaronder past in ieder geval de afstandsmaat (al dan niet gebonden aan bedrijfsgrootte), maar niet de bedrijfsmaatregelen¹⁰.

Vanuit het oogpunt van beheersing van gezondheidsrisico's hanteert de gemeente Twenterand een afstandsmaat en richt deze in het bijzonder op de grotere bedrijven (groter risicoprofiel). Dit houdt dan in dat bij recht een afstandsmaat van 500 m wordt gehanteerd tussen intensieve veehouderijbedrijven en woonkernen en aaneengesloten lintbebouwing voor bedrijven groter dan 390 NGE (deze maatvoering is afgestemd op de regeling tussen bedrijven onderling). Voor kleinere bedrijven geldt geen afstandsmaat.

Maatschappelijke weerstand tegen grootschalige intensieve veehouderijen

In de gemeente Twenterand loopt al enkele jaren een intensief maatschappelijk debat over de noodzaak en bereidheid tot het houden van landbouwdieren in grote aantallen. De discussie richt zich daarbij op bedrijfsgrootten die uitstijgen boven wat nu gebruikelijk is bij gezinsbedrijven. De discussie wordt niet alleen gevoerd vanuit burgers. Ook in de agrarische sector wordt de discussie gevoerd. Het nemen van het gemeenteraadsbesluit van 30 juni 2009 (over de gewenste ontwikkelingsrichting van de landbouwontwikkelingsgebieden in Twenterand) is een direct gevolg van deze discussie.

Deze lokale discussie staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van een brede maatschappelijke discussie die ook op provinciaal en landelijk niveau wordt gevoerd. In Overijssel is al enige jaren een burgerinitiatief actief dat de politiek zowel op provinciaal niveau als op lokaal niveau probeert te overtuigen het bestaande reconstructiebeleid aan te passen.

In het voorjaar van 2010 is door meer dan 150 hoogleraren aan Nederlandse universiteiten, bijna 500 wetenschappers, ruim 16.000 personen en door een verscheidenheid aan bedrijven en ideële instellingen een oproep gedaan om de structuur van onze veehouderij te saneren en om te vormen tot een dier-, mens- en milieuvriendelijker systeem.

Uit een enquête van het tv-programma Eén Vandaag in oktober 2009 blijkt dat 57% van de ondervraagden wel tot 25% meer wil betalen voor diervriendelijker geproduceerd vlees.

¹⁰ Er is ook gekeken of dit gecombineerd kan worden met het invoeren van een wijzigingsbevoegdheid om een kleinere afstand toe te staan indien aan voorwaarden is voldaan (o.a. gericht op het beperken van het risico op het ontstaan van zoönosen door gerealiseerde bedrijfsmaatregelen en monitoring/handhaving in de bedrijfsvoering). De voorwaarden (inzet risicobeperkende maatregelen) zouden dan in overleg met de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) en de GGD kunnen worden vastgesteld.

Het is echter in het kader van de Wro alleen mogelijk om aan de voorwaarden te toetsen op het moment van de aanvraag voor bestemmingswijziging. Dat kan betrekking hebben op maatregelen gericht op de bedrijfsinrichting. Het is niet mogelijk om in het kader van de Wro daarna nog blijvend te toetsen aan voorwaarden zoals monitoring van de gewenste bedrijfsvoering, bedrijfshygiëne e.d. Er is ook geen wettelijk kader in de veterinaire sfeer aanwezig waarop aangehaakt kan worden. De conclusie is dan dat de beperking van het gezondheidsrisico door bedrijfsvoeringmaatregelen niet geborgd kan worden en dat daarom geen gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden van zo'n wijzigingsbevoegdheid.

De weerstand tegen het grootschalig houden van landbouwdieren (een daarbij veel gebruikte metafoor: in 'varkensflats') richt zich op een samenstel van aspecten die afzonderlijk of in samenhang als niet gewenst worden gezien: diervriendelijkheid (geen zonlicht, altijd binnen, gestapeld, gebruik antibiotica, ruimen van dieren), milieu (fijnstof, geur, ammoniak, aan –en afvoer), economie (kostprijsverlaging door schaalvergroting), ruimtelijke kwaliteit (grootschalige gebouwen die niet passen in de omgeving), volksgezondheid (risico op verspreiding zoönosen), voedselveiligheid (risico's als gevolg van ziekte uitbraken).

In gemeente Twenterand zijn de punten van aandacht vooral gericht op gezondheid en ruimtelijke kwaliteit. Gezondheid richt zich op overdracht van ziekten maar ook aspecten die in stress resulteren zoals toename van geur en verkeer. Volgens de klankbordgroep is nieuwvestiging niet gewenst. Hier onderkennen de betrokkenen dat ontwikkeling en uitbreiding van intensieve veehouderijen noodzakelijk zijn voor het economisch rendabel zijn van de sector. Echter, tot hoeverre deze uitbreiding toegestaan kan worden hangt af van de effecten op gezondheid en de ruimtelijke kwaliteit (zie ook bijlage 1 Verslag Klankbordgroep 7 juli 2010).

Risico's/onzekerheden

Op dit moment zijn er op verschillende gebieden nog onduidelijkheden en zijn er niet altijd normen beschikbaar waar de gemeente bij het opstellen van haar visie op de ontwikkelingsmogelijkheden van de LOG's en opstellen van het bestemmingsplan rekening kan of moet houden. Deze onzekerheden zijn gelegen in de onderstaande ontwikkelingen.

- Het ammoniakbeleid wordt op dit moment geactualiseerd. Er is naar verwachting medio 2011 meer duidelijkheid over (samenstel van generiek landelijk beleid, Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), Provinciaal beleidskader stikstof, Beheerplannen N2000-gebieden). Nu zijn er geen mogelijkheden voor ontwikkeling van de (intensieve) veehouderij, straks zijn er wellicht wel (beperkte) mogelijkheden.
- Het onderzoek naar gezondheid en intensieve veehouderij wordt op dit moment uitgevoerd. Naar verwachting komen de resultaten in 2011 beschikbaar. Daarna zal er nog een traject volgen gericht op het opstellen en vaststellen van beleid. Het is op dit moment onduidelijk of er afstandsnormen komen en wat de impact daarvan is.
- De maatschappelijke discussie over het houden van landbouwdieren in grote aantallen gaat nog door. De impact op het politieke besluitvormingsproces is nog ongewis.

Door nu vergaande besluiten te nemen over de ontwikkelingsrichting van de LOG's kunnen de resultaten van deze ontwikkelingen niet worden meegenomen. Er is dus sprake van grote onzekerheden in het beleids- en besluitvormingsproces. Niettemin is een regeling in het bestemmingsplan wel noodzakelijk.

Voorzichtigheidsprincipe

Een verantwoorde manier om hier mee om te gaan is het nemen van besluiten op grond van bestaande kennis, met inachtneming van de bestaande onzekerheden en risico's en het hantieren van het voorzichtigheidsprincipe. Het is verstandig nu geen besluiten te nemen die voor een groot aantal jaren onomkeerbare gevolgen kunnen hebben voor de ruimtelijke kwaliteit, de volksgezondheid en het milieu. Wel moeten daarbij zoveel als mogelijk duidelijke kaders worden gesteld.

Flexibiliteit

Er moet echter worden voorkomen dat beperkingen op grond van het bovenstaande blijven bestaan indien deze zijn achterhaald door wetgeving of onderzoek. Dit kan worden voorkomen door flexibiliteit in te bouwen. Flexibiliteit kan gevonden worden in:

- tijd: bijvoorbeeld een evaluatiemoment in te stellen;
- ruimte en locatie: bijvoorbeeld dat er gebiedsspecifieke voorwaarden worden opgelegd;
- omvang/zwaarte van regelgeving in het bestemmingsplan: bijvoorbeeld een extra stap in te bouwen voordat een uitbreiding wordt goedgekeurd.

2 Visie

2.1 Inleiding

In de volgende paragraaf wordt de gekozen ontwikkelingsvisie voor de LOG's gegeven. Deze is aan de hand van de uitgangspunten in voorgaand hoofdstuk beschreven. Het betreft een lijst van richtlijnen, waarin wordt aangegeven hoe de gemeente om wil gaan met de ruimtelijke kwaliteit en de milieukwaliteit in het gebied en hoe daarbinnen sturing wordt gegeven aan de (her) te vestigen of uit te breiden intensieve veehouderijbedrijven. Naast de meningspeiling onder burgers en belanghebbenden is ook de effectenbepaling uit het proces van de planMER betrokken bij het opstellen van de visie.

Met de onderstaand beschreven richtlijnen, binnen de randvoorwaarden vanuit ruimtelijke kwaliteit en milieu, wordt naar de markt toe naar verwachting voldoende flexibiliteit geboden om tot invulling van het ontwikkelingsbeleid voor de intensieve veehouderij in de LOG's te komen.

2.2 Visierichtlijnen

- Geen nieuwvestiging en omschakeling, wel uitbreiding en hervestiging
 - De gemeente Twenterand is van mening dat in beginsel geen nieuwvestiging meer noodzakelijk is voor de bedrijfsontwikkeling van (intensieve) veehouderijbedrijven. Ook is de gemeente van mening dat nieuwvestiging geen beslissende rol heeft in het oplossen van knelpunten uit de extensiveringsgebieden en als gevolg van andere ruimtelijke ontwikkelingen (uitbreiding infrastructuur, woningbouw). De mogelijkheden voor bedrijfsontwikkeling zijn door de invoering van het salderingsprincipe in het reconstructiebeleid structureel verbeterd. Dit biedt voldoende mogelijkheden in landbouwontwikkelingsgebied en verwevingsgebied.
- Ruimtelijke kwaliteit
 - Geen 'opvulling' van de open ruimte in de LOG- gebieden Fortwijk, Daarlerveen en Weitemanslanden met bedrijven/stallen.
 - Behoud van geleding en geen verdichting van de randen en ontsluitingsassen in en langs de randen van de LOG's.
 - Een bouwblok heeft een oppervlakte van 1 ha met wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 1,5 ha. Deze oppervlakte sluit aan bij de schaal van en uitbreidingsmogelijkheden voor in de gemeente aanwezige gezinsbedrijven en de daarbij behorende ruimtelijke kwaliteit, zorgt voor een zuinig ruimtegebruik en sluit aan bij het beleid in het verwevingsgebied.
 - Op grond van het besluit van de gemeenteraad op 24.06.2008 (motie 08.020.0005) is voor agrarische bedrijfsgebouwen slechts één bouwlaag toegestaan.
 - Uitbreiding en hervestiging alleen indien wordt voldaan aan welstandseisen en eisen van beeldkwaliteit.
 - Voor uitbreiding en hervestiging is een advies over landschap en ruimtelijke kwaliteit van een onafhankelijk extern deskundige landschap verplicht.
 - Omvang bedrijven: Voorschriften voor de omvang van de bedrijven worden in het bestemmingsplan Buitengebied vastgelegd. Voor de regeling bij recht gaat het daarbij enkel om ruimtelijke aspecten, zoals de goot- en nokhoogte, de hoek van de dakhelling en de oppervlakte van het agrarisch bouwblok. Hierbij sluit de gemeente aan op de regels die voor het verwevingsgebied gelden: met wijzigingsbevoegdheid een agrarisch bouwblok voor intensieve veehouderij mag maximaal 1,5 ha bedragen.

Indien een groter bouwblok gewenst is, dient hiervoor een zwaardere planologische procedure¹¹ te worden uitgevoerd via bijvoorbeeld een bestemmingsplanherziening. Aan de toe te passen wijzigingsbevoegdheid kunnen nadere voorwaarden worden gesteld: de voorwaarden zoals die in het kader van het Reconstructieplan Salland-Twente zijn opgenomen, maar ook nadere voorwaarden zoals vastgelegd in de Welstandsnota en Beeldkwaliteitsplan.

- **Gezondheid**
 - Bij hervestiging en uitbreiding van (intensieve) veehouderijbedrijven een afstand aanhouden van 500 meter tot woonkernen en aaneengesloten lintbebouwing (c.f. motie Evering c.s.) indien het bedrijf groter wordt dan een bedrijf van ca. 390 NGE (betekent tot ca. 9750 vleesvarkenseenheden¹²)¹³.
 - Bij hervestiging en uitbreiding van (intensieve) veehouderijbedrijven een onderlinge afstand aanhouden van 500 meter indien het bedrijf groter wordt dan een bedrijf van ca. 390 NGE (betekent tot ca. 9750 vleesvarkenseenheden). Deze afstand geldt ook tot bestaande (intensieve) veehouderijbedrijven groter dan 390 NGE.
 - Voor hervestiging en uitbreiding van geiten- en schapenhouderijen met inbegrip van omschakeling naar een geiten- en schapenhouderij een afstand van 500 m aanhouden tot woonkernen en aaneengesloten lintbebouwing (c.f. in Duitsland gehanteerde maatvoering en c.f. motie Evering c.s.).
- **Geur**

Er zijn geen argumenten aanwezig om voor de LOG's afwijkend geurbeleid op te stellen. Het vigerende geurbeleid biedt voldoende bescherming voor bewoners in de LOG's tegen geurhinder. Verandering van het geurbeleid voor de LOG's kan ook niet los worden gezien van de situatie in het verwevingsgebied. Voor het hanteren van verschillende normeringen in LOG's en verwevingsgebied is geen motivatie voorhanden.
- **Ammoniak**

Er zijn geen mogelijkheden voor een gemeentelijk ammoniakbeleid. Door herziening van het reconstructieplan is saldering op provinciaal niveau wel mogelijk. De provincie stelt hiervoor een salderingsbank op.
- **Evaluatiemoment**

Er zal vijf jaar na de vaststelling van het bestemmingsplan LOG's een evaluatie plaatsvinden. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de gerealiseerde ontwikkeling past bij de realisatie van de ontwikkeling van de intensieve veehouderij, het behoud van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en andere ambities. In deze evaluatie worden de resultaten van het door LNV uitgevoerde onderzoek naar gezondheid en intensieve veehouderij betrokken. Ook worden hierbij meegenomen de gerealiseerde effecten door het samenspel van generiek, provinciaal en regionaal/lokaal ammoniakbeleid.

Bij deze evaluatie wordt ook de relatie tussen de regels voor de LOG's en die van het verwevingsgebied meegenomen waarbij de aantrekkingskracht van de LOG's voor grotere intensieve veehouderijbedrijven een aandachtspunt is.

Voor het kaartbeeld van kansen en belemmeringen zie de figuren 1.1 - 1.3.

¹¹ Zie uitvoeringsprogramma.

¹² Dit komt ongeveer overeen met 1.5 hectare als theoretische richtlijnen van het WUR Livestock Research Centre worden aangehouden. Vanaf een grootte van ca. 12.500 vleesvarkenseenheden wordt gesproken van megastallen.

¹³ Deze gezondheidsmaatvoering voor de LOG's geldt niet in het verwevingsgebied. De situatie in het verwevingsgebied wijkt af van die in de LOG's. Er is dus sprake van geografische flexibiliteit. Er is in de verwevingsgebieden sprake van een grotere dichtheid van intensieve veehouderijbedrijven. De gezondheidseffecten zullen zich daar eerder voordoen dan in de LOG's. De bedrijfseconomische gevolgen van het van toepassing verklaren van deze maatvoering voor het verwevingsgebied zijn echter ook groter dan die in de LOG's. Voordat hiertoe wordt overgegaan dient er meer zicht te zijn op deze effecten.

3 Uitvoeringsprogramma

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de LOG-visie, zoals beschreven in het vorige hoofdstuk uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Dit bestaat uit een beschrijving van hoe de gemeentelijke organisatie voor de uitvoering van het plan vorm moet worden gegeven, de te doorlopen procedures voor de uitvoering en een projectlijst.

3.2 Gemeentelijke organisatie

3.2.1 Procesbegeleiding, voortgangsrapportage en evaluatie

De uitvoering van het beleid voor de landbouwontwikkelingsgebieden is onderdeel van de reguliere taken van de gemeentelijke organisatie. Wel is het belangrijk dit onderwerp tot het evaluatiemoment specifiek als taak te benoemen en herkenbaar in voortgangsrapportages terug te laten komen. Dit om voor de evaluatie de noodzakelijke kennis expliciet ter beschikking te hebben.

Centrale vraag bij de evaluatie is: Biedt de groeiruimte op bestaande locaties in de LOG's en in het verwevingsgebied voldoende ruimte voor de vraag naar ruimte vanuit de intensieve veehouderij nu en in de toekomst?

3.2.2 Grondbeleid

De gemeente voert geen actief grondbeleid in de landbouwontwikkelingsgebieden.

3.3 Procedures

3.3.1 Bestemmingsplan Buitengebied

De vastgestelde LOG-visie wordt doorvertaald naar het bestemmingsplan LOG's. Op deze manier wordt de LOG-visie juridisch-planologisch vastgelegd. Bij de doorvertaling van de LOG-visie naar het bestemmingsplan LOG's gaat het concreet om het volgende.

- Het opnemen van de toegestane ontwikkeling bij recht.
- Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid voor B&W, waarbij de bestemming agrarisch bouwblok onder voorwaarden kan worden gewijzigd in een bestemming agrarisch bouwblok met intensieve veehouderij. door een intensief veehouderijbedrijf kan hervestigen op een bestaand agrarisch bouwblok.
- Het opnemen van een wijzigingsbevoegdheid voor B&W voor uitbreiding van een bestaand agrarisch bouwblok voor intensieve veehouderij naar 1,5 ha.
- Het volgen van de procedure voor een bestemmingsplanherziening indien een groter bouwblok dan 1,5ha gevraagd wordt.

De procedure is op deze manier zwaarder naarmate de invloed op de omgeving toeneemt.

Bij de genoemde voorwaarden gaat het om de volgende toetsingscriteria/-kader.

- De (uitbreiding/hervestiging van) intensieve veehouderij moet passen binnen de kaders van de LOG-visie.
- Bij de omzetting van een agrarisch bouwblok naar agrarisch bouwblok met intensieve veehouderij moet het gaan om hervestiging van een bedrijf dat uit het extensiveringsgebied afkomstig is of dat door de hervestiging elders binnen de gemeente of het reconstructiegebied een ander ruimtelijk knelpunt oplost.

- Er moet sprake zijn van een duurzame en volwaardige locatie, blijkend uit een ondernemingsplan gebaseerd op een levensvatbaar bedrijf van > 70 nge.
- Uit een in te dienen bedrijfsplan moet de economische haalbaarheid blijken.
- Het bedrijf dient landschappelijk te worden ingepast, wat blijkt uit een in te dienen inpassingsplan. Dit inpassingsplan wordt getoetst aan het beeldkwaliteitsplan. Hierbij dient tevens goedkeuring te worden overlegd van een extern onafhankelijk deskundige landschap.
- In het door de initiatiefnemer in te dienen inrichtingsplan dient een bedrijfswoning te zijn opgenomen.
- Voor de bebouwing worden in het bestemmingsplan de volgende voorschriften opgenomen: De goothoogte van de bedrijven mag niet meer bedragen dan 6 meter, De bouwhoogte mag niet meer dan 12 meter bedragen (vrijstelling mogelijk tot 15 meter¹⁴). Daarnaast mag een bedrijf dieren alleen op de begane grondvloer houden. In het bestemmingsplan kunnen juridisch gezien geen beperkingen worden opgelegd voor het aantal te houden dieren in een intensieve veehouderij.

Een initiatief moet er op getoetst worden of het valt binnen het vigerende bestemmingsplan. Er moet gekeken worden of een bouwblok is aangeduid en of in de voorschriften staat dat uitbreiding of hervestiging mogelijk is. Als uitbreiding of hervestiging van een intensieve veehouderij op basis van het bestemmingsplan niet mogelijk is, kan dit enkel plaatsvinden op basis van een projectbesluit of een partiële herziening van het bestemmingsplan. Voorwaarde daarbij is dat een goede ruimtelijke onderbouwing wordt opgesteld, waarin wordt ingegaan op de gekozen locatie en de te nemen mitigerende en/of compenserende maatregelen voor de hieronder aangegeven aspecten. Het Reconstructieplan Salland-Twente en de LOG-visie kunnen als basis worden gebruikt worden voor de ruimtelijke onderbouwing van de locatie. Er moet worden ingegaan op de specifieke locatie en de financiële haalbaarheid. Er kan ook worden aangesloten op de op te stellen plan- en/of besluitMER.

Voor een wijziging van het bestemmingsplan of projectbesluit Wro zullen naar aanleiding van de lokale situatie van het betreffende bedrijf (een aantal van) de volgende onderzoeken gedaan moeten worden.

- Akoestisch onderzoek
- Natuurtoets
- Landschapstoets (LOP)
- Watertoets
- Geuronderzoek
- Ammoniak emissie onderzoek
- IPPC-toets
- Bodemonderzoek
- Kapinventarisatie
- Archeologisch onderzoek
- Luchtkwaliteitsonderzoek
- Planschade onderzoek
- Verkeersonderzoek

3.3.2 Milieu Effect Rapportage (MER)

Gekoppeld aan het besluit om een bestemmingsplan Buitengebied te herzien, is de verplichting voor het opstellen van een planMER aanwezig als het bestemmingsplan een kader vormt voor m.e.r.-plichtige of m.e.r. beoordelingsplichtige activiteiten, zoals opgenomen in de Wet Milieubeheer.

Bij het vastleggen van de LOG-visie in het bestemmingsplan LOG's is sprake van de volgende MER-beoordelingsplichtige activiteit.

¹⁴ Vrijstelling geldt niet voor de bedrijfswoning.

De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens in de gevallen waarin dit betrekking heeft op:

- 85.000 plaatsen voor mesthoenders;
- 60.000 plaatsen voor hennen;
- 3.000 plaatsen voor mestvarkens of
- 900 plaatsen voor zeugen.¹⁵

Aangezien de gemeente tijdens het opstellen van de LOG-visie al bezig is met het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied LOG's, is ervoor gekozen de tegelijk met het opstellen van de LOG-visie uit te voeren. Er is daarbij gekozen voor een geïntegreerd proces.

Bij een aanvraag van een bedrijf om te hervestigen of uit te breiden in een landbouwontwikkelingsgebied, kan de verplichting bestaan tot het opstellen van een besluitMER. Wanneer de omvang of aard van het bedrijf zodanig is dat een m.e.r.-plicht geldt wordt deze m.e.r. gekoppeld aan de vergunningverlening. Dit besluitMER gaat in op aspecten die op bedrijfsniveau van belang zijn. Onderzoek dat voor een wijziging van het bestemmingsplan of projectbesluit Wro moet worden gedaan, is ook van belang bij een besluitMER.

3.3.3 Noodzakelijke vergunningen

Indien een bedrijf zich wil her- of nieuwvestigen in een landbouwontwikkelingsgebied, zijn afhankelijk van het verzoek, de volgende vergunningen vereist¹⁶.

- Vergunning op basis van de Wet Milieubeheer.
- Vergunning op basis van de IPPC-Richtlijn.
- Vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet of de Flora- en faunawet (onder andere toetsing depositiewaarde ammoniak).
- Vergunning op basis van het Besluit luchtkwaliteit 2005 (onder andere toetsing fijnstofgehalte dat vrijkomt).
- Bouwvergunning.
- Vergunning op basis van de Waterwet.
- Keurvergunning.
- Vergunningen bij grondwateronttrekkingen.
- Kapvergunning/melding Boswet.
- Melding op grond van Bouwstoffenbesluit bij gemeente.

3.4 Projecten

In deze paragraaf worden de verschillende uitvoeringsprojecten beschreven.

3.4.1 Landschap

Beeldkwaliteitsplan

In het Beeldkwaliteitsplan worden spelregels opgesteld ten aanzien van verschijningsvorm van agrarische bebouwing en de inpassing van de agrarische bebouwing op het bouwblok in het landschap. Het Beeldkwaliteitsplan wordt te zijner tijd opgenomen in de Welstandsnota. Op die manier is het bij de aanvraag van een bouwvergunning verplicht om de welstandseisen (eisen ten aanzien van de bebouwing) uit het Beeldkwaliteitsplan te voldoen.

De eisen aan de landschappelijke inpassing daarentegen, dienen te worden gekoppeld aan de voorwaarden voor een wijziging of vrijstelling van het bestemmingsplan LOG's voor uitbreiding of hervestiging. Voorwaarde is dan dat een beplantingsplan/inrichtingsplan wordt ingediend.

Het Beeldkwaliteitsplan spitst zich toe op richtlijnen ten aanzien van:

- situering van het bouwblok;
- vorm en indeling van het bouwblok;
- oriëntatie van de bebouwing;
- bebouwingsvolumes;

¹⁵ Gewijzigd Besluit milieueffectrapportage 1994, versie 2006

¹⁶ In de nabije toekomst zullen de Waterwet en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van toepassing zijn.

- vorm van de bebouwing;
- dakhelling;
- kleur- en materiaalgebruik;
- toepassing van groen.

Beeldkwaliteitsplan, Welstandsnota en landschapsontwikkelingsplan vormen samen een op elkaar afgestemde beleid-‘driehoek’ met een consistente integrale benadering voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap.

Inpassingsplan

Voor individuele aanvragen dient een inpassingsplan te worden opgesteld. Dit inpassingsplan beschrijft op basis van de richtlijnen ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit en de bebouwing de specifieke inrichting van een agrarisch bouwblok voor een specifieke locatie. Dit inpassingsplan wordt getoetst aan het Beeldkwaliteitsplan dat is opgesteld voor de LOG's.

Inzet extern deskundige landschap

Voor bovenstaande plannen is het belangrijk om hierbij een extern deskundige landschap in te schakelen. Belangrijk is dat de extern deskundige ook streek specifieke kennis heeft van boerderijen en erven in het landschap. Deze kennis kan van begin af aan worden ingebracht bij de planvorming.

Bekostiging voor groen/landschappelijke inpassing

De landschappelijke inpassing kan als volgt worden geregeld.

- Per aanvraag ,waarbij de individuele aanvrager zorgdraagt voor bekostiging van inrichting en beheer/onderhoud op het eigen erf.
- Via een gemeenschappelijke aanpak buiten het erf (openbare voorzieningen). In het kader van een exploitatieplan voor bestemmingsplannen kunnen anterieure overeenkomsten worden gesloten waarbij de bekostiging van openbare voorzieningen worden geregeld. De gemeente kan ervoor kiezen de landschappelijke inpassing bij uitbreiding of hervestiging van intensieve veehouderij via een gemeentelijk fonds te regelen om de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen. Uit dit fonds kan dan de aanleg en het beheer/onderhoud van landschappelijke inpassingsvoorzieningen worden bekostigd.

3.4.2 Doorvertaling naar andere (in ontwikkeling zijnde) gemeentelijke beleidsstukken
De LOG-visie moet worden doorvertaald naar relevante andere (in ontwikkeling zijnde) beleidsstukken, zoals de gemeentelijke Welstandsnota, het bestemmingsplan LOG's en het Landschapsontwikkelingsplan (LOP).

3.4.3 Communicatie

Het is van belang om de ontwikkelingen in de LOG's goed te communiceren, zowel naar bewoners als agrariërs. Na vaststelling dient de LOG-visie op de gemeentelijke internetsite te worden geplaatst en ter inzage te worden gelegd.

Referenties

Bruil, Instituut voor Agrarisch Recht, Een landbouwontwikkelingsgebied zonder ontwikkeling: kan dat?, juni 2009

Bruil, Instituut voor Agrarisch Recht, Megastallen in Overijssel, december 2007

Bruil, Instituut voor Agrarisch Recht, Megastallen in het buitengebied, november 2007

Amendement Besluitvorming LOG's Twenterand, juni 2009

Koeman, Stibbe Amsterdam, Memorandum Landbouwontwikkelingsgebied Fortwijk, 23 april 2009

Koeman, Memorandum Reactie op notitie van prof. Bruil d.d. juni 2009

Provincie Overijssel, Uitvoeringsbesluit subsidies Overijssel, 2007, 26 juli 2010

Grontmij, Analyse ruimte LOG's Twenterand, april 2010

Grontmij, Concept PlanMER LOG's gemeente Twenterand, september 2010

Arcadis: Quick scan LOG's gemeente Twenterand (geurbeleid), 15 april 2008.

BAAC bv, Deventer: Een Archeologische inventarisatie, verwachtings- en beleidsadvieskaart, 2007, in opdracht van de gemeente Twenterand

DGMR Industrie, Verkeer en Milieu BV, Arnhem: Nota Hogere Grenswaarden, 2008, i.o.v. gemeente Twenterand

Gemeente Twenterand, Bodembeleidsplan 2005-2010

Gemeente Twenterand, Welstandsnota, 2004

Gemeente Twenterand, Onderzoek luchtkwaliteit bestemmingsplan Buitengebied, 12 mei 2006

Landschapsontwikkelingsplan Noordoost Twente en Twenterand, Gemeentelijke uitwerking: Gemeente Twenterand, 2008

GGD Noord-Brabant: Informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid
www.ggdgelre-ijssel.nl/scripts/download.asp?ID=3314

Gies, GJA, J Kros, JC Voogd en R. Schmid, Effectiviteit ammoniakmaatregelen in en rondom de Natura2000-gebieden in Overijssel, Alterra-rapport 1682, 2008

Gies, T.J.A., J. Kros, J.C. Voogd en R. Smidt, 2009. Effectiviteit van ammoniakmaatregelen in een 10 km zone rond Natura 2000 gebieden in de provincie Overijssel, Alterra-rapport 1893, 2009

Grontmij Advies & Techniek BV Zwolle: Waterplan Twenterand, Strategische visie, 2002, i.o.v. gemeente Twenterand

Goudappel Coffeng: Verkeersvisie Vriezenveen, concept 8 december 2009

Industrie, Verkeer en Milieu BV, Arnhem: Nota Geluidsbeleid, 2008, DGMR, i.o.v. gemeente Twenterand

Ministerie van VROM: Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), <http://www.saneringstool.nl>

Provincie Overijssel: Motie Evering c.s. 25 juni 2008, <http://provincie.overijssel.nl/contents/pages/140094/motieeveringcsburgerinitiatief.pdf>

Provincie Overijssel: Voorbereidingsbesluit Q-koorts en geiten- en schapenhouderij, 16 december 2009
<http://sis.overijssel.nl/Easyk/downdoc.asp?Item=58&format=3003&uid=350060964>

RIVM Briefrapport 609300006, Intensieve veehouderij en gezondheid, Overzicht van kennis over werknemers en omwonenden, 30 januari 2008

RIVM:Themapagina Q-koorts
<http://www.rivm.nl/cib/themas/Q-koorts/q-koorts-publiek.jsp>

Royal Haskoning Nederland BV, Enschede: Externe Veiligheidsbeleid, Twenterand werkt aan veiligheid, 2007, i.o.v. gemeente Twenterand

Witteveen & Bos, Deventer: Bodemkwaliteitskaart en grondstromenplan, 2005 i.o.v. Gemeente Twenterand

Bijlage 1

Verslag van klankbordgroep

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Zwolle, 7 juli 2010

Referentienummer

Kenmerk

Plaats en datum bespreking
Vriezenveen

Aanwezig
Klankbordgroep LOG's in gemeente Twenterand

Afwezig

Kopie aan

Betreft
Klankbordgroep werksessie

Weergave van punten genoemd door klankbordgroep

Landschap

- Wat is mooi aan het landschap?
 - Type agrariërs
 - Geen vogels door vossen
 - Ruimte van landbouw
 - Groen houtwal tot weiland
 - Smalle wegen
 - Stilte
 - Geschiedenis van het land/cultuurhistorie
 - Weidse kleur
 - Weidsheid
 - Reeën in de mist
 - Vee
 - Water stroomkanaal
 - Verschillende gewassen (van bloembol tot tarwe)
 - Verkaveling
 - Historische lijnen
 - Lintbebouwing

- Wat voor soort bebouwing past daarin?
 - Bedrijven stoppen
 - Stallen afbreken
 - Rechten intrekken
 - Bouwkavel 1 ha, voorwaarden inpassing en andere eisen
 - Twenterandse inpassing

- Bestaand versus nieuw
- Familiebedrijf met o.la. tuin.
- Geen bio-industrie
- Hervestiging mogelijk,
- NIET nieuwvestiging
- 1 grote stal i.p.v. 10 kleine stallen
- Geen verstening
- Niet vol met nieuw gebouwen
- Geen nieuwe burgerwoning
- Niet op maagdelijke plekken
- Mega bedrijven = verkeerd woord, beter praten over gezonde bedrijfsvoering
- Geen rood voor rood
- Relatie verweving en LOG
- Bouwblok is nu te klein voor gezond bedrijf
- Aan randen boerderijen

- Dilemma's
 - Hoogspanninglijn beperken de ruimte voor sommige bedrijven
 - Bestaande bebouwing moeilijker te innoveren dan nieuwe gebouwen
 - Melkvee naar intensieve veehouderij omschakeling , geeft kans op groot bedrijf, maximum vereisen aan nieuw op te zetten intensieve veehouderij
 - Uitbreiding gaat niet zo gemakkelijk als iedereen denkt
 - Ruimte voor meer activiteiten op bouwblok (zoals bijvoorbeeld vergisting), daarom ook vergroting mogelijk maken
 - Bestaande bedrijven vergroten tot 1,5 hectares is te klein voor een goede bedrijfsvoering
 - Gemeente moet meer initiatief tonen om bedrijven in LOG's te verplaatsen op hervestingslocaties
 - LOG in principe voor IV
 - Ruimte moet worden gereserveerd voor bedrijven die er al zijn.
 - Grote bedrijven geven ziektes

- Kansen
 - Innovatie
 - Landschappelijke inpassing, meer in groen
 - Hervestiging op bestaande plekken
 - Tonnendijk en Schoolstraat als bebouwde kom behandelen
 - Verschillende diersoorten, andere afstanden
 - Bedrijven van elkaar af, een opener structuur van het landschap
 - Hervestiging op bestaande plekken
 - Bedrijven worden vaak hobbyboer, dit moet je niet willen.
 - Aantrekkelijker maken om bedrijven te verkopen
 - Per aanvraag een uitbreiding beoordelen, op maat werken
 - Bouwblok grootte op maat
 - Overall moet aan de milieunormering worden voldaan
 - Grensoverschrijdende zaken, samenwerken met en overlegvormen tussen gemeentes

- Conclusie
 - Geen verstening
 - Geen bio-industrie
 - Geen nieuwvestiging op nieuwe plekken
 - Wel hervestiging en uitbreiding
 - Landschappelijke voorwaarden aan uitbreiding
 - Bedrijven niet dicht op elkaar

- Bestaande bedrijven de ruimte bieden
- Let op invloed op het verwevingsgebied

Gezondheid

- Wat zijn belangrijke aspecten van gezondheid
 - Gezondheid van de dieren en de mens
 - Gezondheidsstatus van bijvoorbeeld melkveebedrijf (is een belangrijke bedrijfseconomische factor. Aantasting van goede gezondheidstatus is aantasting van bedrijfsinkomen)
 - Hoeveelheid geur en stoffen in de lucht; Werken wassers wel/niet voldoende?
 - Innovatie binnen agrarisch bedrijf is noodzakelijk voor een betere gezondheid: economische randvoorwaarde
 - Voor alle mensen, ook voor het agrarisch personeel; Keuzevrijheid om er te gaan wonen?
 - Gemeente moet hier toch beleid op voeren, ook al vergt deze veel inspanning en geld; bijv. saneren.
 - Berekenen versus meten (dit is objectief): er is al een oversterfte. Eerst feitelijke situatie vaststellen en dan pas nieuwe ontwikkelingen
 - Aantal dieren/bedrijven in de nabijheid van bewoners
 - Soort bedrijven bij elkaar: geen diersoorten mengen
 - Omvang per bedrijf (dieraantallen)
 - Geluid van bedrijven en vervoer in het LOG gebied
 - Niet alleen de pieken maar ook de continueerbelasting i.v.m. verschillen in gevoeligheid van personen (bijvoorbeeld luchtwegaandoeningen als astma)
 - Aangename lucht (geur); maatregelen in nieuw stallen door technische voorzieningen
 - Effectiviteit van maatregelen op termijn wellicht goed. Op korte termijn is het niet gewaarborgd.
 - Schaa sprong niet toestaan. Dit als voorzorgbeginsel? Alleen landbouw (zowel voor intensief als grondgebonden?) of ook andere sectoren (bedrijven, industrie)
 - Angst en onbekendheid wegnemen door zekerheid
 - Cumulatie van verschillende aspecten (stapelen) meenemen
 - Handhaving is belangrijk/noodzakelijk om gunstige situatie te borgen
 - Concentratie versus spreiding en de invloed daarvan. Liever op een plek meer overlast dan overall minder overlast?
 - Aantal versus ernst van de invloed
 - Eventueel bedrijven uitkopen
- Dilemma's
 - Risico op schadeclaims bij zelf grens vaststellen (door gemeente)
 - Wie maakt bezwaar? Belanghebbenden vanuit hun beleving en wettelijke rechten, of wetgever/rechter/overheid omdat grenzen gesteld worden die niet/minder makkelijk wetenschappelijk onderbouwd kunnen worden?
 - Werkelijke effecten onvoldoende bekend (nog geen wetenschappelijk bewijs)
 - Geen wettelijk kader
- Kansen
 - Verdichting gemeente om gezondheid te garanderen
 - Evaluatiemoment inlassen
 - Concentratie is positief voor de gezondheid maar let op voor effecten op vestigingslocatie i.v.m. locale effecten
 - Onbekendheid ondergrens biedt de kans om als gemeente een ondergrens in te stellen. Anderen moeten dan hun gelijk maar aantonen.

- Conclusies
 - Gezondheid voor mens en dier is van belang
 - Vraag blijft wat te doen voor het afwezig zijn van het wettelijk kader en wetenschappelijk bewezen effecten
 - Beleid van gemeente gewenst